

[Hartvig Frisch.]

tog Sigte paa at afværge Farerne for Inflation. Medens man f. Eks. under den forrige Krig her i Landet startede med en Kreditgivning fra Bankernes Side, som faktisk betød en Oppustning af Værdierne paa ca. 600 Mill. Kr., skete der under denne Krig det stik modsatte, idet man fra tre Maaneders Kredit med eet Slag gik over til kontant Forudbetaling, og ogsaa skattemæssigt fulgte Staten den Linie at kræve øjeblikkelig Dækning for de ekstraordinære Udgifter, Kri-gen medførte. Ligeledes søgte man ved Cirkulæret af September 1939 at sætte Stop over for Priserne.

Dette sidste lykkedes som bekendt ikke, og med Oktober-Cirkulæret 1939 begyndte næsten paa alle Punkter en Prisstigning. Denne førte saa til, at Arbejdsgivere og Arbejdere enedes om en frivillig Overenskomst med automatisk Lønregulering efter Priserne, og da denne Lønregulering i Januar havde givet sit første Resultat, lod der straks fra forskellige Autoriteters Side et advarende Raad mod at fortsætte. Betragtningen var den, at i en Tid, hvor Landets Beholdninger fra Uge til Uge var svindende, vilde en automatisk stigende Købeevne i de brede Lag uvægerlig føre til Inflation. Stærkest af alle formulerede Nationalbankdirektør Bramsnæs denne Tesis i den Tale, han holdt Aftenen før Danmark blev besat.

I den Samlingsregering, der blev dannet den 9. April, var Kravet om, at den automatiske Lønregulering skulde bortfalde, overordentlig stærkt, ja, man kan vel næsten sige, at uden dette Bortfald kunde Regeringen ikke fortsætte. Derfor enedes de samarbejdende Partier i Rigsdagen om de 9 Kriselove, hvis Hovedhjørnesten var Lønreguleringens Ophævelse, men hvortil der fjødes vigtige Goder: Løfte om Prisstop, Hjælp til Arbejdsløshedskasserne, Kreditfond o. s. v.

Jeg tror, jeg tør sige, at der paa det Tidspunkt, da Arbejderne maatte bringe dette Offer, utvivlsomt var den bedste Vilje hos alle til at gennemføre denne Politik følgerstrengt. Men allerede i Juli Maaned, da der skulde tages Beslutning om Kornpriserne for den Høst, som dengang endnu stod paa Markerne, viste det sig nødvendigt at bestemme sig for en Forhøjelse paa ca. 10 Kr. Tønden, hvorved naturligvis ikke blot selve Brødkornet og Foderkornet maatte stige, men samtlige Fødemidler.

Det var denne Ændring i Prisen paa de vigtigste Livsforødenheder, som blev bestemmende for de to vigtige Love, vi gen-

nemførte i September, nemlig Statstilskudet til Nedsættelse af Rugbrødsprisen og Efterregulering af Arbejderlønningerne; det var jo ganske kort før den ordinære Rigsdags Sammentræden fandt Sted. Desværre, vil man huske, var paa det Tidspunkt Landarbejderne, som i Forvejen var de daarligst stillede og daarligst betalte Arbejdere, og som maatte rammes haardest netop af Levnedsmiddelprisernes Stigning, uden for denne Ordning, men det er jo heldigvis senere lykkedes at naa til overenskomstmæssig Enighed her, og man maa haabe en Enighed, som faar dette Saar i Danmarks sociale Organisme til at lukke sig og heles.

Men samtidig med at disse Efterreguleringer havde fundet Sted — langtfra svarende til Prisstigningerne, som man ved —, satte en Bølge af nye Prisstigninger ind: paa Fedt, paa Flæsk, paa Kød, ja, selv paa Mælk, som jo ellers ved det ærede Medlem Hr. Christmas Møllers Indsats virkelig var blevet billigere i Løssalg paa Kande.

Atter rejste sig Spøgelset Inflation, og de høje Autoriteter var igen parate til at pege paa Arbejderlønningerne som det, der for enhver Pris skulde holdes nede. Den Tale, Nationalbankdirektør Bramsnæs holdt ved Bankernes Aarsmøde, maatte i de hundrede Tusinder Arbejder- og Smaakaarshjem virke stødende — som om disse Hjem ikke allerede havde mærket deres store Del af Byrderne ved Lønnedgangen og Arbejdsdelingen eller ved Arbejdsløshed og ved Stigning i Priserne paa alle Livsforødenheder.

Blandt de Autoriteter, der stærkest har vendt sig mod Reguleringen af Arbejderlønningerne, findes ogsaa Professor Jørgen Pedersen, som har behandlet Spørgsmaalet om Inflationsfaren i en hel Serie Artikler i „Berlingske Tidende“ i forrige Maaned. Om denne Professor kan det siges, at han af alle dem, der har taget dette Problem op og har vendt sig mod Stigningerne i Arbejderlønningerne, er den mest konsekvente. Han tager nemlig i de samme Artikler, f. Eks. i den i „Berlingske Tidende“ for 18. Oktober, Spørgsmaalet om Priserne paa Landbrugsprodukter op og spørger, om en yderligere Prisstigning paa disse Produkter er paakrævet eller ønskelig i Produktionens Interesse eller under Hensyn til Landbrugernes Indtægt. Han svarer herpaa: „Dette Spørgsmaal maa efter min Overbevisning besvares med Nej.“

Han viser nu Prisstigningens helt forskellige Virkning paa de tre Arter af Bondebrug og fortsætter derpaa — hvis jeg maa tillade mig et Citat —:

„Der har i de sidste Maaneder været